

Verslag bijeenkomst COP Voedselraden.nl in Haarlem

Aanwezig op 17 november 2023:

Martine Groenewegen (Ede), Robbert Klaassen (Drechtsteden), Liane Rankmeijer (Den Haag), Jeffrey Spangenberg (Amsterdam), Ruben Smolders (Voedsel Verbindt), Simone Versteegt (Voedingscentrum), Hilda Weges (Ede) en uit Haarlem: Hanna Beben, Marjan de Boer, Erik Boele-de Zeeuw en Rogier Tan (verslag)

Onderwerp: Hoe start je een voedselraad?

Agenda:

1. Doelen en activiteiten van de verschillende bestaande voedselraden
2. Routes naar voedselraden / voedsel bewegingen
3. Wat kunnen wij en andere steden uit de verschillende routes leren?

Bij het rondje langs de steden blijkt dat de verschillende routes uit het verhaal blijken:

Amsterdam: Jeffrey vertelt

De Food Council MRA startte met het organiseren van een event in de Beurs van Berlage. De Food Council MRA werkt onafhankelijk en maakt gebruik van de ervaring in de stad. Door het organiseren van activiteiten is een geïntegreerd netwerk van voedsel professionals ontstaan, die in vertrouwen werkt aan het gezamenlijk doel: een voortrekkersrol vervullen in de overgang naar een duurzaam, gezond, transparant en rechtvaardig voedselsysteem in de metropoolregio.

Er is een spanningsveld tussen de belangen van initiatieven en de economische grootmachten.

Jaren later leidde onder andere dit evenement tot het opstellen van een voedselvisie door gemeente Amsterdam. Er zijn meerdere ambtenaren bij voedsel betrokken en nu is het zover dat de gemeente zelf ook een (vierde) voedselraad gaat oprichten. Voordeel is dat de ambtenaar uit 'buurtontwikkeling' komt en in dat soort vraagstukken weten politici zich te verplaatsen.

Jeffrey is gevraagd om deze nieuwe voedselraad op te starten. De bedoeling is dat de Amsterdamse gemeentelijke voedselraad een faciliterende rol gaat vervullen bij het realiseren van de activiteiten uit de voedselvisie. Gevaar is dat deze raad haar machtspositie gaat gebruiken om ideeën van initiatieven zelf gaan uitvoeren en dat leidt tot een verminderd vertrouwen bij initiatiefnemers. Beter is het om vertrouwen te geven aan initiatiefnemers.

De Food Council MRA werkt nu aan het project "Nieuwe Markten" = het vertellen van het lokale verhaal; bijvoorbeeld door brood te bakken met lokale ingrediënten en dat op de markt aan te bieden. Er wordt samenwerking gezocht met studenten en de lokale omroep om onder andere Dutch Food Week en Voedsel4daagse onder de aandacht te brengen.

Tip 1: Jeffrey heeft een kant en klaar voorstel voor het ondernemen met een food truck in de wijk

Verslag bijeenkomst COP Voedselraden.nl in Haarlem

Drechtsteden: Robbert vertelt

De 10 omliggende gemeenten van Drechtsteden omvatten gezamenlijk 380.000 inwoners. Tel de inwoners van Rotterdam daarbij op = ± 500.000 consumenten.. Begonnen in 2012 - 2013. Er zijn ± 100 partners: onderwijs, zorg, Caring Farmers en Voedsel families Krimpenerwaard, etc.

Visie: "landbouw als maatschappelijke activiteit voor mensen door mensen"

Missie: "komen tot een regionaal voedselsysteem"

Doelen: gezond, duurzaam eten bereikbaar voor iedereen

4.000 hectare is voldoende om de inwoners van de gemeente (zonder dierlijke eiwitten) te voeden (berekend door Wageningen Universiteit)

Successen: Drechtsteden is landelijk op de kaart gezet en kennis van HBO's en universiteiten is naar Dordrecht gehaald. Korte Ketens opgezet en CSA Nederland opgericht.

Er zijn ook projecten niet gelukt, waardoor de versnelling is achtergebleven.

Er wordt gewerkt aan een Food Park in de stad met een stadsboerderij en een voedselbos.

Op beleidsmatig niveau worden alle gemeenteraden regelmatig geïnformeerd; onder andere zijn de 10 punten plannen van Voedsel Anders, Groene Boeren, Toekomstboeren en federatie van ecologische boeren rondgestuurd. Onlangs gesprekken gevoerd met wethouders van 7 van de 10 omliggende gemeenten, die ook toezeggingen hebben gedaan. Deze zomer is de Dordtse voedselvisie vastgesteld. In het coalitieakkoord is ook een alinea over voedsel opgenomen.

Den Haag: Liane vertelt

Gestart in 2012. Voedselraad bestaat sinds februari 2022, Ons Eten sinds 2019 en daarvoor was er een mini-initiatief "Voedsel in het hart van de stad".

=> Why: welke effecten heeft onze manier van eten op de bodem en de regionale voedselsystemen in de rest van de wereld?

In 10 jaar goede relaties opgebouwd met de ambtenaren uit verschillende kolommen, zodat er integraal naar voedsel gekeken kan worden. In 2022 is er in het coalitieakkoord een zinnetje gekomen om een voedselvisie te ontwikkelen. Direct daarna is er een 'discussie paper' opgesteld waar inmiddels mee wordt 'gewapperd' door de ambtenaren uit de verschillende kolommen.

De voedselraad is met ± 30 mensen waarvan een deel actief is en een deel 'ambassadeur'. Onder 4 thema's worden concrete punten genoemd waarvan de voedselraad vindt dat de gemeente dat voor het voedselsysteem moet realiseren. Activiteiten die er al zijn uitbreiden naar andere wijken, zoals de plek "Stadsoase Spinozahof".

Een aantal keer per jaar bijeenkomsten waar 40-50 mensen komen, onder andere uit bedrijfsleven, zorg, etc. Elke keer wordt hetzelfde bevestigd: "alles wat groen is eetbaar maken"; veel meer stadsoase om met elkaar en de aarde verbinden = voedselomgeving van de toekomst; iedereen toegang tot de lokale markt, zoals "Lekkernassuh" en "Rechtstreef". Je moet aan ambtenarij en politiek uitleggen welke mechanismen er spelen / werken in de samenleving, bijvoorbeeld armoedeonderzoek: zorgen dat mensen elkaar van mens tot mens kunnen ontmoeten; zo kunnen mensen meedoen en groeien tot een gemeenschap.

Verslag bijeenkomst COP Voedselraden.nl in Haarlem

Wat moet er rondom deze thema's gebeuren om het te laten werken. Het ideaalplaatje is om een convenant met de gemeente en de samenwerkende partijen te sluiten.

De voedselraad geeft stem aan de stad en organiseert activiteiten in de wijken, ook de wijken waar de 'armere' mensen wonen.

In 2023 is er ook geld vrijgemaakt voor de activiteiten van de voedselraad. Opletten dat dat geld ook daadwerkelijk beschikbaar komt.

Voor 2024 zijn we bezig met een SRV wagen om het lokale verhaal naar de wijken te brengen. Het verhaal van alle initiatieven die al in de stad dingen doen. Deze partijen bij elkaar brengen en de vraag stellen: "Welk voedselsysteem zou je willen?" en "Hoe kunnen jullie elkaar aanvullen?". Dat is de meerwaarde van de vereniging Ons Eten.

Wat lastig is: "Hoe maak je de mensen uit de stad echt actief?"

Tip 1: Maak je rapport mooi, want dan wordt het gelezen.

Tip 2: Betrek mensen die weten hoe beleidsbeïnvloeding werkt.

Tip 3: Investeer in Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Alle gemeente moesten in oktober met een plan komen.

Tip 4: Bij verschillende gemeentelijke beleidsthema's is er geld waarmee we voedselactiviteiten kunnen doen. Ambtenaren uit de citydeal "gezonde en duurzame voedselomgeving" zijn zoekende.

Tip 5: Mensen betrek je door ze een ervaring aan te bieden.

Tip 6: Breng gedachtengoed aan de gemeente (ambtenaren, raadsleden en bestuur) over: Waarom moeten gemeenten nadenken over voedselomgeving voor de stad? (Voedsel Manifest van Voedsel Anders)

===

Ook de dialoog over het nut van een online platform / een digitale ruimte werd gevoerd: aan de ene kant nuttig om initiatieven in kaart te brengen; aan de andere kant, hoe hou je mensen op zo'n platform actief? Een community manager...

Den Haag gebruikt "gebiedonline"

Bij Voedsel Anders wordt ook het gesprek gevoerd of en hoe een online platform wel of niet werkt en in welke context. Dit onderwerp speelt ook bij spoor2 in de citydeal voedsel.

Hoe ontsluiten we gemeentelijke informatie op landelijk niveau?

Hoe houden we alle initiatieven betrokken?

Op een hoger niveau: wat willen we / welke functionaliteiten willen we en welke dataset is daarvoor nodig?

Onderwerp voor een volgende keer...

===

Voorstel van Jeffrey om een 'interactief' evenement (in Pakhuis de Zwijger) te organiseren met voedselinitiatieven en gemeentelijke overheid om de ervaringen wat werkt en wat werkt niet uit te wisselen?

Wellicht dat de citydeal voedsel zo'n evenement belangrijk vinden en dit willen financieren. Verbinding leggen met bijvoorbeeld Voedsel Verbindt, die ook een netwerk hebben

===

Verslag bijeenkomst COP Voedselraden.nl in Haarlem

Ede: Hilda vertelt

Stichting Eetbaar Ede en de Voedselraad die daarbinnen als 'denktank' functioneert is onafhankelijk. Eetbaar organiseert de Voedselraad, Foodfloor avonden, maakt mooie verhalen over voedselinitiatieven in Ede en initieert nieuwe projecten.

De Voedselraad geeft gevraagd/ongevraagd advies op beleid/strategisch niveau en vanuit de stichting worden deze adviezen vervolgens besproken tijdens Foodfloor avonden en ook vertaald naar concrete acties en projecten. De procesbegeleiding van de Voedselraad wordt per 1 januari overgenomen door Martine Groenewegen. Hilda blijft zelf wel voorzitter van het Bestuur Stichting Eetbaar Ede.

De Voedselraad is een besloten groep die heel gericht dossiers rond thema's opbouwt: wat gaat goed, wat kan beter in de gemeente Ede?. Recent was bijvoorbeeld onderwerp "hoe krijgen we meer plantaardig voedsel in de horeca?" Eerder is nagedacht over thema's als voedseleducatie, gezonde voedselomgeving voor jongeren, eiwittransitie, stadslandbouw in de wijk, korte ketens, etc. Op basis hiervan is o.a. 10-puntenplan opgesteld:

<https://eetbaarede.nl/voedselraad-10-puntenplan-2/>

Rol van Eetbaar Ede en de Voedselraad is het aanjagen en mensen bij elkaar brengen om projecten rondom voedsel op te zetten / uit te voeren. Zo zijn we gegroeid van een groepje rondom stadslandbouw en met de steun van een voedsel wethouder naar een professionele stichting met duidelijke programmalijnen en acties die positief bijdragen aan de voedseltransitie in de stad. We proberen daarbij niet met de vinger te wijzen, maar de transitie positief te benaderen. Denk bijvoorbeeld aan het evenement van de Kok en de Kunstenaar met een Foodfloor, een gedichtenwedstrijd, een markt, educatie workshops, een tentoonstelling en een gezamenlijk vegan diner met beleidsmakers uit Ede en de Foodvalley.

We lopen keihard tegen het probleem van te weinig grond in de stad aan. Daar zetten we ons op verschillende manieren voor in: via de media, onze eigen website, door gesprekken met de gemeente te voeren en een Foodfloor te organiseren. Nu is ruimte voor stadslandbouw problematisch en daar wordt door de voedselraad aandacht voor gevraagd.

Tip 1: Denk na over goede opvolging in je bestuur.

Tip 2: Het gemeentelijk bestuursakkoord is de basis voor mogelijke steun en subsidie vanuit de gemeente.

Tip 3: Op alle beleidsterreinen (kolommen) is er geld voor voedsel beschikbaar door aan te sluiten bij opdrachten die gemeenten toch al hebben, zodat de voedselraad de gemeentes helpen. Het eerder genoemde GALA is een mogelijkheid.

Tip 4: Opereer onafhankelijk, maar onderhoud wel een constructieve, ondersteunende, maar ook kritische band met de gemeente. Dat is continu balanceren om zo optimaal impact te kunnen maken.

Verslag bijeenkomst COP Voedselraden.nl in Haarlem

Haarlem: Marjan vertelt

Haarlem Food Future is opgericht in 2017 en komt voort uit 3 stichtingen die zich met groen en voedsel bezig hielden: Slow food, Haarlem groener en circus circulair.

Vanuit een goede band met de gemeente zijn we vanuit kleine project, zoals doggy bag (voedselverspilling voorkomen in horeca) en gered voedsel schakelaar (eten dat over de datum is van supermarkten naar sociale initiatieven brengen) verder gegroeid naar een club van professionals en vrijwilligers die zich inzetten op 4 thema's:

1. ruimte voor Stadslandbouw en eetbaar groen
2. gezonde en duurzame voedselkeuzes
3. voorkomen van voedselverspilling
4. upcyclen van reststromen

In 2018 hebben we een voedselvisie geschreven en vanuit die visie ontstaan projecten. Dit jaar was dat de verkenning van het nut van een voedselraad. Dit resulteerde in het presenteren van het Haarlems food book met een 40-tal voedselinitiatieven. Er zijn meer dan 100 partijen aangeschreven, waaronder ook onderwijsinstellingen, zorginstellingen en 'grotere' horeca.

Tip 1: Nodig de pers uit bij je activiteiten

Tip van Ruben: Verbinding maken met Voedsel Verbindt

Conny kon door moeilijkheden met de trein er niet bij zijn. Zij schreef dit:

[13:57, 17-11-2023] Conny Taheij: Ik heb gekozen voor een foto van onze Voedselfietstocht in mei langs n bewonersproject en 5 boeren met 50 mensen. Er zit nog ruimte tussen de fietsers. Deze foto om aan te geven: we zijn onderweg maar hebben nog een weg af te leggen. Als werkgroep Voedsel van dichtbij hebben we afgelopen maanden allerlei activiteiten uitgevoerd, van de fietstocht tot voedselcafé tot gesprekken met boeren, horeca, voedselbank en onderwijs, provincie en gemeente.

De gemeenteraad heeft de startnotitie voedselvisie aangenomen eind september. Wij zijn partner in de uitvoering en zijn hierover in gesprek met de gemeente. Dit biedt ook gelegenheid ons netwerk uit te breiden met meer zorg en onderwijsorganisaties. Dit zal/kan naar ons idee ook een aanzet zijn voor een voedselraad. Al jullie kennis en tips kunnen en zullen we hierbij gebruiken. 🥕

[14:00, 17-11-2023] Conny Taheij: Succes vanmiddag en ik ben ook blij met het BB artikel met Hilda dat we met kennisplatform Stadslandbouw NL hebben geregeld met DuurzaamDoor. Evenals artikel met wethouder van Arnhem over factsheet Wat lokaal voedsel kan doen voor gezonde en leefbare gemeente. Liane heeft hieraan meegewerkt. Ik had het graag laten zien vanmiddag. Volgende keer...

<https://stadslandbouwnederland.nl/feiten/>